

אכן בכיתו בעת הראיון
הקדשה אישית חכל גדולי העולם

והיית חוזר לכהונת שרי החוץ, כיצד היית מנסה לתקן את הקרע שנוצר ביחסי ארה"ב ישראל?

הייתי פותח את הנושא של יהודה ושומרון וחבל עזה — זהו המפתח. אגו חלוקים עם האמריקאים על כמה עניינים, אך זהו העניין החמור ביותר. הייתי מציע הצעות חדשות לאוטונומי מיה, יותר רחבות-לב מאלה שמציע בורג, ויחד עם זאת הייתי מבהיר בדעת-הקהל האמריקאית שישראל עומדת על שלה בי נושא השלום וגבולות בניהגנה. הייתי מבהיר כי ישראל מוכנה לפשרה טריטוריאלית, הדוקטרינה הזאת היתה יוצרת בסיס חדש ליחסים. הייתי מציע לארצות-הברית למלא תפקיד פעיל יותר בתיווך, כי מאז עליית רגן לשלטון נוקטים הר

לי שמשנה חיים שפירא המנוח, שהיה אז מנהיג המפד"ל, יסע לאו"ם או ינהל משא" ומתן על החלטת מועצת-הבטחון 242. **האם הדיפלומטיה פשטה את הרגל?**

אני כותב בעת ספר על הדיפלומטיה החדשה. אחת המסקנות שבספר טוענת, שבגלל המהפיכה בתיקשורת מתחולל תהליך שאני קורא לו המונרכיזציה של הדיפלומטיה. הכל זורם כלפי מעלה, ראשי מדינות יכולים להתקשר זה אל זה ללא נדבכיות, וזה מוחץ את מעמד השגריר. פעם נזקקו לשגרירים, שכן ראשי מדינות לא היו יכולים להגיע זה אל זה. מצאתי באחד המוסיאונים בווינג'טון טון מיכתב של הנשיא ג'פרסון, שבו נאמר "מזה שלוש שנים לא שמענו דבר מ

ארצות-הברית ולמצריים. נושא דעת הקהל לא העסיק אותו. כמו בכל משרד ממשלתי, כך גם במשרד החוץ, 85% מן הנושאים משעממים. במשרד-החוץ אתה חייב גם ללכת לקולומביה וגם לקיים יחסי עם דרום-קוריאה. צריך לבנות סגל ולהתעניין במישרד כמישרד, לערוך את השורות. דיין בחר לו שנים-שלושה מוקרי דעה-עניינים והתמסר להם. כל השאר לא עניין אותו. כך נהג גם כשכיהן במישרד-הביטחון. מישרד-הביטחון זה גם נפת, גם תחומת וגם אספקה, וכל זה לא עניין אותו. המחול היה דווקא בתחום הנושאים המשעממים. אך אל נשכח שדיין בכל זאת עשה מה שממיר אינו עושה. הוא הירבה להופיע באמצעי-התיקשורת ודמו-תו הולכת לפניו. זה חשוב לשרי-החוץ להיות מוכר. כשהתפטר אמר שאם אינו עוסק בנושאי האוטונומיה, כל שאר הנושאים משעממים אותו. הפארדוקס הגדול הוא, שדיין נחשב קשוח ממני, אך אני מעולם לא הייתי מוותר על גיהול שיחות האוטונומיה, מעולם לא הייתי מסכים ש"תחום זה יעבור לידינו של שרי-הפנים, הדר"ר יוסף בורג.

מדוע, אם כן, יותר דיין?
זה מיסטריוז. הייתי מאוד רוצה לדעת למה יותר. לו היה אומר אני מנהל את השיחות באופן אופרטיבי, אני לא רוצה שישה שרים, הייתי תומך בו בכל לב. לדעתי התקדים שיצר דיין החליש את מישרד-החוץ. אני לא יודע למה שמיר אינו עושה דבר כדי להחזיר למישרד את המעמד שלו ואת כבודו העצמי, כשי הייתי שרי-החוץ, איש לא היה מעז להציע

שלי, לעזוב את אנגליה מיד, שכן נגמרה לו הוויזה.
מדוע, דעתך, נקטה ארצות-הברית עמדה של סבילות בתקיפת הבחירות?
אין לי טענות לארצות-הברית, היא לא רצתה להתערב בבחירות. אוניקטיבית, הסבילות פעלה לטובת הליכוד. ב-1977 נקטה ארצות-הברית עמדה תובענית כלפי ישראל. קארטר דיבר עם רבין על נסיגה, ובסופו של עניין זה השפיע לרעת ה"מערך. הפעם רצו למונע את מה שאירע ב-1977, לכן נקטו עמדת סבילות. אילו התקיימו הבחירות היום, בגין לא יכול היה ללכת על הקלף של ראו כמה נחמד דים היחסים עם האמריקאים, כפי שאררי דור לא יכול היה לשחק בהוללות. אך בתקופת הבחירות ניצל בגין בטאקטיקה מזוהרת את היתרונות שבאי ההתערבות של ארצות-הברית.

אינו התקיימו הבחירות היום, האם היה בגין נכשד בהן בגלל עיכוב המטוסים?

קשה לדעת. היו נוצרות שתי אפשרויות. האחת: הממשלה נכשלה ביחסיה עם ארצות-הברית, ולכן יש להצביע נגדה. ה"שניה: שהייתה נוצרת מעין התלכדות, בי סיגנון העולם-כולו-נגדו, גויי הארצות הרשעים מתנכלים לנו, ועלינו להתלכד מסביב לדגל.

מהו הדרך לשיפור היחסים עם המימשל האמריקאי?

להבטיח את דעת הקהל בארצות-הברית. להיות נציג של שלושה מיליון תושבים, זה כמו ניו-יורק או נורווגיה. אבל כשי אתה בא אל המימשל האמריקאי לא רק עם שלושה מיליון ישראלים, אלא גם עם קטע גדול של הקהל האמריקאי. היחס אליו אחר. אני רושם לחובת ממשלת ישראל, כי בתקופת הליכוד חל כירסום בדעת-הקהל האמריקאית בכל הנוגע לישראל.

ראשית-הממשלה נחשבה אשף בעיצוב דעת-הקהל אודות ומעריצה בארץ. מדוע, דעתך, נכשד בגין בכך הנוגע לדעת-הקהל האמריקאי?

אני חושב שהוא אומר בנפשו, שהאמריקאים אינם מצביעים פה, בישראל; לכן, כשאלך לפתח-תיקוה, ולא לארצות-הברית. אומר דברים שיתקבלו על דעת תושבי פתח-תיקוה. הוא מחשיב את דעת הקהל בארץ, אינו מחשיב את דעת הקהל בעולם. יש מרכיב של כסנופוביה בתרבות האנטלקטואלית של ישראל. יש ציל קונו מן העבר. היחס היסודי לעולם החרי צון הוא טראומטי, יחס של איאמון, של חשדנות. אין אנו אשמים, ההיסטוריה עשה תה אחרונה כפי שאתנו. אולי בגין לא תפס את עומק הפער שבינינו לבין ארצות-הברית. הדברים שהוא אומר על חב"רות ובני-בית יצרו רושם מוטעה. הוא אינו מביא בחשבון שאמריקה אינה יחידה בעולם — יש אירופה ויש עולם-שלישי. דווקא שמיר הבין זאת, הלך לאירופה ו"הזמין אנשים לישראל.

מהו דעתך על משה דיין כי שרי-החוץ?
הוא כלל לא היה שרי-חוץ, אלא שליח למשאומתן על תוכנית האוטונומיה. הוא אינו התייחס לשאר חלקי העולם, פרט לי-

משה דיין לא היה שרי-חוץ. הוא התייחס רק לארצות-הברית ולמצריים, והתעלם משאר חלקי העולם

אמריקאים קו יותר סביל. רק לאחרונה החלו בנקיטת הקו הנכון, כששלחו את חב"ב. **סמכותו של פיידר חב"ב מוגבלת רק לנדשא הטייזים.** זה נכון שמסכותו היתה מוגבלת אך ורק לנושא זה, אך אני לא מצטער אם ימלא את אותו תפקיד שמילא קיסנינג'ר בזמנו, בהסכמי הביניים תפקיד של תיווך יותר פעיל.

מה דעתך על נשיא ארצות-הברית, רונאלד רגן?

רגן נכנס לשלטון בלי הרבה הכנה. הוא לא רצה לרשת ניסוחים ומושגים מן המימשל הקודם. הוא רצה לבנות קונספציה חדשה, ולהפעיל איוון בין מעמד ארצות-הברית וברית-המועצות. הטראומות של איראן ואפגניסטאן הטביעו חותמן על דרך המחשבה של רגן. מוקדם לכתוב סיי-כום על תקופת נשיאותו. הוא פוליטיקאי מוכשר ביותר, בעל כשרון חילקשורת עצום. הוא צודק בהערכתו כי יחסי ארצות-הברית וברית-המועצות הגיעו לחוסר איוון ומכאן על ארצות-הברית להתחזק — אך הוא המחייב הידברות עם בריה"מ — לא עימות. מאידך הוא אינו ממעיט בחשיבותה של אירופה. רגן הגיע למסקנה הנכונה, שיש להתחזק ולנהל משאומתן עם הרוסים סימולטנית. האמריקאים לא עושים איתנו חשבון על כל פעולה, כמו בזמן קארטר. גישתם פחות טורדנית. **מדוע דעתך לא החמירו**

שגרירנו בצרפת. השגרירים פעלו באופן די עצמאי. היום אין שגרירים זויים על דעת עצמם. ראשה-ממשלה השתלט על הנושא כמעט כליל. לקחת את הנושא הי מרכיבי של היחסים עם מצריים ועם אמריקה מידי מישרד-החוץ, זה מחליש מאוד, זה פוגע ביוקרה ומוריד את המוראל, זה גורם עגמת-נפש.

בעולם קיימת תופעה כללית לגבי שגרירי רים, שיעדן הסילון וועידות-הפיסגה פגעו בחשיבותם וצימצמו את סמכויותיהם. את המשאומתן בין ישראל וארצות-הברית בעת מיבצע קדש ניהלתי אני, כשגריר ישראל בווינג'טון. עשר שנים הייתי שגריר, ובמהלכו הגיע בני-גוריון לאמריקה רק פעם אחת. היום בגין מגיע לווינג'טון הרבה פעמים בשנה אחת. שנים ארוכות לא ביקר נשיא אמריקאי בישראל, והיתה נטייה לסמוך על שגרירים. בין השנים 1955-1945 אף נשיא אמריקאי לא הש"תת בוועידת-פיסגה. כשהשתתפתי בי הלווייתו של הקאנצלר אדנאווור פגשתי שגריר צרפתי ובירכתיו אותו על כך, ש"במשך שנים כה רבות הוא עדיין משרת את מדינתו. הוא סיפר לי שראשי-מדינה משוחחים בטלפון בין פאריס לבון, וכאשר יש הפרעות בתיקשורת הם מחליטים לי-היגש פנים-אל-פנים, במשך כמה שעות. השגריר סיפר לי, שכל עבודתו מתבטאת בכך שהוא לומד את מועדי הטיסה בין בון ופאריס. למען השר שלו-שבת לבון עושה מה שעשה בתקופות קודמות. **אילו זפת המערך בבחירות**

אכן עם הקאנצלר הגרמני קונארד אדנאור
"מעמד השגריר נחמק..."